

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratov po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996. - Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

„N ovi čas, ki ga je oznanila zgodovinska kresna noč“ (dr. Natlačen)

7000 na gorenjskem taboru . . . Dva programatična govora - Sila krščanske skupnosti - Naše jugoslovanstvo

Komenda, 11. avgusta.

Slovensko ljudstvo je začelo prostje dihati na svoji zemlji. Odprla so se zopet vrata njegovih prosvetnih hramov, ki so bila tako dolgo zaprta, in napočil je čas, ko se bo zopet začelo zbirati na množnih taborih, ki so tako pomembni v njegovi rasti in sploh njegovi zgodovini.

Naša ponosna Gorenjska je prva, ki je začela vrsto ljudskih taborov, ki se bodo vršili po slovenski zemlji. V staroslavni Komendi, domovini Petra Pavla

škof dr. Jeglič v spremstvu prof. Solarja. Množica, ki se je v trenutku zgrnila okrog avtomobila, ga je navdušeno pozdravljala.

Popoldansko slavje

Odmor med dopoldansko in popoldansko slovesnostjo je izpolnil koncert priznane domače godbe, ki ga je pod vodstvom svojega kapelnika g. Vinka Riedla priredila na prstornem dvorišču Mejačeve gostilne.

Popoldne je množica v drugič napolnila obširen prostor pred cerkvijo. Ob 2 je škof dr. G. Rožman opravil Lavretanske litanije Matere božje, pri katerih je množica s spremljevanjem godbe odpevala znane stadionske pesmi. Človeku se je ob tem ljudskem petju nehote vzbudil vtis, da doživlja miniaturno reprizo stadionskih evharističnih slovesnosti.

Blagoslov evh. svetilnika

Po litanijah je škof dr. Rožman blagoslovil evharistični svetilnik pred cerkvijo. Tudi ta svetilnik, ki je prav za prav star rimski spomenik, je bil prenovljen po načrtih našega mojstra Jos. Plečnika. V zgornjem delu je montirana žarnica,

Zupan in predsednik priprav. odbora Janez Strcin.

Glavarja, je bil danes mogočen zbor naših zavednih katoliških Gorenjcev. 7000 se jih je zbralo na poziv svojih mož-voditeljev. Prihitali so iz bližnjih in daljnjih vasi, iz vsega kamniškega kota, iz kranjske okolice, s Posavja, iz Črnega grabna, skratka, ni je bilo vasi od Ljubljanskega polja do Kamniških planin, ki ne bi poslala svojih ljudi na ta tabor. Prišli so peš, na kolesih, in okrašenih vozovih, na avtobusih, da v mogočnem zboru ponovno izpričajo svojo krepko gorenjsko zavest in hotenje, ki ga je najlepše označil jednat napis na slavaloku v Komendi: »Katoliška prosveta vodi gorenjskega kmeta«.

Komenda se je na to veličastno slovesnost dostojno pripravila. Vsa se je ovila v zelenje in cvetje ter državne tribarvnice. Na vseh važnejših mestih so bili postavljeni slavaloki s pomembnimi napisi, pri vohu v faro pa je bil postavljen krasen slavalok z napisom: Pozdravljen naš nadškof!

Sprejem škoia

Slavje se je pričelo zjutraj ob 8 s sprejemom prevz. škofa dr. Gregorija Rožmana, ki se je pripeljal iz Ljubljane v spremstvu podpredsednika Katoliške akcije vseuč. prof. dr. Fabjana. Do vhoda v faro mu je šla nasproti močna skupina fantov na okrašenih kolesih, ki so ga nato pospremiti v vas. Pred občinsko hišo v Komendi se je med tem že zbrala množica z domačsko godbo, šolsko mladino, gasilci in narodnimi nošami. Škof dr. Rožman je prisrčno pozdravil župana Komende in predsednik pripravljalnega odbora za slavje g. Štrein. Množica je navdušeno vzkljala svojemu nadpastirju. Škof je pozdravila še mala Štebetova Marica, nakar se je razvil spreved na prostor pred cerkvijo, kjer je bil na novem spomeniku padlim vojakom postavljen oltar. Prostor pred cerkvijo, ki je naravnost idealen za take stvari, je bil izvirno okrašen z nizkimi mlaji, na katerih so bili natakneni pravi gorenjski pošeljci.

Sv. maša in blagoslov spomenika padlim vojakom

Ob 9 je pristopil k oltarju škof dr. Rožman in imel na zbrano množico krasen nagovor. Porabil je pomemben napis na spomeniku padlim vojakom »Mojmo za zdravo pamet« in v globoko zajetih izjavah podal stališče Cerkev do sovražstva in vojne. Njegov govor je ganil množico do solz. Nato je daroval sv. mašo, med katero je vsa množica pod vodstvom g. Ludvika Puša in s spremljevanjem domače godbe pela priljubljene ljudske cerkvene pesmi.

Nato je vladika dr. Rožman blagoslovil spomenik, posvečen žrtvam svetovne vojne iz kopenske fare. Po blagoslovitvi so domači pevci zapeli Adamičeve »Mir vam bodi«, nato pa vsa množica ob spremljevanju godbe večnolepo Prelovočvo »Oj Dobrodo«.

Novi spomenik padlim vojakom kopenske fare je krasno delo, mojstrovina našega Plečnika. Stoji na prostoru pred cerkvijo in vodi do njega široko stopnišče. Na sredi je masiven stebel, na katerem so vrezana imena padlih, ob kraju pa se dvigajo štirje viški stebriči, ki nosijo ploščo, na kateri stoji velik zvon s križem na vrhu. Na plošči pa je napis: »Mojmo za zdravo pamet«. Spomenik je v čast kopenskim žarantom!

„Jeglič se pelje . . .“

Okrog 11, ko je bila dopoldanska slovesnost končana in se je množica začela razhajati, se je nenkrat kakor blisk razširil v njej glas: »Jeglič se pelje! In res je nekaj trenutkov kasneje privozil v avtomobil, iz katerega je izstopil sivolasi nad-

ki bo svetila noč in dan. Pri blagoslovitvi svetilnika je domači pevski zbor pod vodstvom g. Puša dovršeno zapel tri pesmi, in sicer dva odlomka iz Tomačevega vokalnega oratorija »Odrešeniku svetac« ter odlomek iz Premrove kantate »Križu povišanem«. Litanijam in slovesnosti blagoslovitve svetilnika je z okna župnišča prisostvoval tudi nadškof dr. Jeglič, ki mu je množica radostno mahala z robei.

Verski del tabora je bil s tem zaključen in množica se je razvrstila na spodnjem prostoru pred cerkvijo. Prostor je bil nabito poln. Gneča je bila zlasti pod obema ogromnima košatima lipama, ki sta sprejeli v svojo orjaško senco več tisoč ljudi. Mirne duše lahko trdimo, da je bilo na zborovanju okrog 7000 ljudi. Zborovanja se je poleg množice, ki je prihitala od blizu in daleč, udeležilo tudi mnogo odličnih članov Slovenskega katoliškega akademškega starešinstva, med drugimi tudi bivši narodni poslanec g. Smodej.

Zborovanje je začel ob 3 bivši narodni poslanec in župan Komende g. Štrein, ki je poudarjal, da je to tabor Katoliške akcije, obenem pa tudi tabor vsega krščanskega ljudstva Gorenjske. Pozdravil je vse odlične goste in nato podal besedo predsedniku Katoliške akcije za ljubljansko škofijo g. Mihi Kreku.

Govor dr. Mihe Kreka:

Luč, prižgana v razsvetljenje

Uvodoma je dr. Krek razlagal pomen Marijinega očiščenja in je vzbudil veliko navdušenje med poslušalci, ko je izjavil:

Gledamo Marijin lik, lik druge Eve, božje dekle. Prav zaradi njene vestnosti v izpolnjevanju postave jo blagrujejo vsi rodovi zemlje in Gospod sam se je ozrl na nizkost njeno in ji storil velike reči.

Njej prižgimo tudi danes ta vaš novi svetilnik, novo luč, ki naj gori. Novi svetilnik naj gori katoliški zvestobi, naj sveti katoliški doslednosti, naj žari v noč skušnjav kot vodilo k Mariji izpolnjevalki postave Gospodove in Njenemu božjemu detetu, da bi v našem naročju počivalo, da bi bili srečni, kot je bil srečen Simeon.

V drugem delu je govornik hotel povedati, kakšne so bile te misli, ki so vzbudile umetnika, da se postavi tako krasen spomin na evharistični kongres in je dejal:

Drugi župnije slovenske so se odzvale želji pripravljalnega odbora za evharistični kongres in so v spomin na zbor Rešnjega Telesa postavile evharistične križe po hribih in križpolih. Misel evharističnega kongresa je tako prevzela vsa naša škofija, da so se evharistični križi postavljali in blagoslavljali z največjimi slovesnostmi.

V vaši župniji pa sedaj po tem velikem zboru postavljate spominski svetilnik. Zdržili ste potrebo, da enkrat trajno in lepo uredite prostor pred cerkvijo in s tem okrasite sedež župnije s spominom na blagoslovljeno milosti polno evharistično leto.

Nato je v krasnih besedah razlagal pomen spomenika in kaj naj bo katoliškim žarantom »ta luč prižgana pred cerkvijo in prižgana leta 1935.« ko se katoliški slovenski narod v stiski zatekel za pomoč v viru vse dobrote in moči.

Ta vaša nova luč naj bo zunanje vidno znamenje in počastitev presevedenih trenutkov, ko je brezjanska Marija šla po komendskem polju. Tiste trenutke smo zamaknjeni strmeli v podobo priprošnjice in zaščitnice Slovencev. Vsa čuvstva je prevzela neizrečena sreča, tako popolnega zaupanja in lepe ljubezni, da se povedati to ne da.

Dr. Krek je nato poveljevali katoliške može in fante, ki so korakali v oni nepozabni noči na evharističnem kongresu k polnočnemu sv. obhajilu in je vzkljikal:

Slovenska katoliška skupnost s takimi bojevnikom je nepremakljiva. Ta vojska je stopala pod vodstvom Boga. Srca in bakle so gorele za Boga. Take duše črpajo v Bogu. Taki može vedo, da vse življenje vodi Bog. Neskončno modri Bog pa bo dodelil vsakemu narodu tisto in tako usodo, kakršne bo narod vreden in kakršna je v božjih načrtih. V Bogu je utemeljena nepremakljiva vztrajnost in zvestoba. V katoliškem prepričanju in verovanju je neizbrana disciplina, ki je nobena sila iz zavednih src ne prežene.

V nadaljnjem svojem govoru se je govornik vrnil nazaj k pomenu luči v življenju kristjana in je našel v srcu segajoče besede, ko je tolmačil svojim tisočim poslušalcem simboliko, ki se je poslužuje ravno naša Cerkev, da nam z lučjo osvetljuje pot do večnega cilja . . .

Pogled na ta svetilnik naj nas opozarja, da v katoliški skupnosti služimo zmagovili stvari. Je ta služba bojna služba. Je ta služba večkrat izredno trda, ker nebeško kraljestvo silo trpi. Toda služimo ji veseli, ker imamo besedo vojskovodje: »Jaz sem svet premagal.« On je svet premagal v trpljenju in smrti, a svojo zmago je poveljeval v vstajenju. Iz sramotnega križa je zrasla vesoljna cerkev z vsemi svojimi neizčrpnimi vrednotami za zgodovino človeštva. Cerkev, ki je v neprestanem boju, vedno preganjana vselej, zmagala. Zmagoval bo tudi naš človek, zmagal bo slovenski narod, če bo vsi svojo življenjsko borbo dosledno in neomahljivo vodil skladno z načeli Kristusove vere, v soglasju s Cerkvijo. Zato naj nam nova luč bo poziv k zvestobi našim načelom.

Govornik nato preide na razlago kulturnega dela, ki ga je krščanstvo vršilo v zgodovini človeštva. Krščanstvo, ki je z revolucionarno silo posejlo vmes, kadar je človeški rod, zapeljan od svojih strasti, šel na stranpota, sebi v škodo. Kot bojna celica krščanstva pa igra farna katoliška družina poglavitno vlogo . . .

Govor dr. Marka Natlačen:

Kako pojmujeemo jugoslovanski narod in jugoslovansko edinstvo

Dr. Natlačen je izjavil:

Komenda, domovina Petra Pavla Glavarja, ovekovečena po pisatelju Ivanu Preglju, že dolgo ni zbrala okrog sebe tolike množice ljudstva kakor danes.

Nekaj let je bila Komenda, kakor da se je, vsa zaskrbljena in potrta in srta od težkih skrbi in globoke žalosti, pogreznila v moč; kakor da je bil nad njo razpet leta trajajoči veliki petek; kakor da je v težki osamelosti okamenela; kakor da je narodu, ki biva po zelenih poljih, razprostrtih pod vnozemem večno lepim kamniških planin, zamrla v srcu pesem in usahnila beseda. Narod, ki tod živi, ki v trudu in znoju obdeluje ta prekrasni košček slovenske zemlje, je preživljal zadnja leta pač težke čase; zato je postala njegova beseda otožna, prita-jena, skoro udušena, zato je utihnila njegova pesem.

Toda zdi se, da se po dolgi zimi vrača v deželo zopet pomlad; po dolgoletnem pustom, mrzlem, meglenem vremenu, polnem zoprnih viharjev, je spet posijalo žarko sonce. In oživljajoča topla teha sončnih žarkov in prijetnost njihove svetlobe nas je privabila, da smo se danes zbrali tu, da je prijetno oživela vsa kamniška stran, da se je spet prebudila Komenda in, odeta v svečano, praznično odelo, vzvalovala v pesmi in veselem razpoloženju.

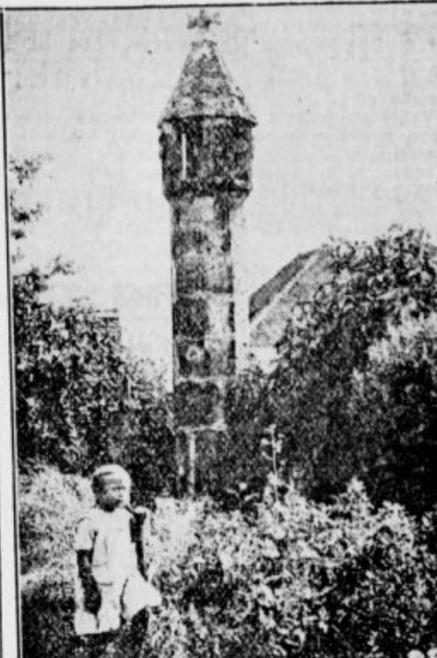
In kaj se je pravzaprav zgodilo, da je nastopila tolika sprememba? V kresni noči, oni čarobni tajinstveni noči se je nekaj zgodilo: sen kresne noči se je izpolnil, odtod naše sproščenje, da spet svobodno dihamo, da gledamo spet z veseljem zaupanjem v bodočnost, da silijo spet vesela pesem iz naših src, da je naša beseda spet vesela, glasna, samozavestna, nezadržana. Kakor da se je vse naš narod prebudil iz težkih sanj, se je zdelo prve dni; komaj mu je moglo seči prav do zavesti, da niso samo prijetne sanje, kar doživlja in občuti.

Toda izpolnjevanje, ki nam ga je prinesla kresna noč, mora ostati trajna resnica in nočemo, da se povrne v sanje. Komaj smo namreč dobro začutili olajšanje, ki nam ga je prinesla kresna noč, že prihajajo neprijetelji, ki so nam zavistni in ki bi nam hoteli pokvariti veselje in nam zagreniti srečo. Pa tudi med dosežanimi prijatelji se dvigajo glasovi, ki mnoge vznemirjajo, begajo. Prihajajo z očitki, kakor da smo zavrgli eno izmed temeljnih, najvažnejših točk svojega programa, da smo se odrekli slovenstvu, ali da smo to točko svojega programa vsaj potisnili z ospredja daleč nazaj. Toda to ni res. Ti očitki so krivični, ker so neutemeljeni in morajo imeti svoj izvor samo v slabji volji tistih, ki si te očitke izmišljajo in jih širijo.

Ko govorimo o slovenstvu, je predvsem treba, da smo si na jasnem glede pojma jugoslovanstva, zlasti, kako mi pojmujeemo jugoslovanski narod in takozvano jugoslovansko narodno edinstvo.

Pred vsem treba, da strogo ločimo pojem jugoslovanskega naroda v državnopravnem, političnem smislu od jugoslovanskega naroda v etičnem, kulturnem smislu.

Jugoslovani v državnopravnem, političnem smislu smo vsi, ki smo državljani Jugoslavije, Slovenci, Hrvati, Srbi, pa tudi Nemci in Madžari; vsi jugoslovanski državljani skupaj tvorimo jugoslovanski narod in političnem smislu.

Znamenje — svetilnik v Komendi iz leta 1510.

nanje in ko stopite v cerkev, brž poprosite zanje. Naj ta svetilnik bo skupen spomenik in skupna luč vsem tistim, ki iz te fare v pozabljenih grobovih vstajenja čakajo. Pa ne samo mrtvih! Naj bo tale luč znamenje farne skupnosti.

Globoko pretreseni so bili vsi, ko je govornik dvignil svoj glas, da je šel pozivajoče, poveljujoče nad glavami tisočih in zaklical:

Bodimo narod božjih prostovoljcev, vesela vojska, ki nosi ogenj božje ljubezni v svojih delih, pa bomo Slovenci svojemu narodu in vsej skupni jugoslovanski domovini utrlj stopnjo v boljši dan in častnejše mesto v zboru ljudstev in držav!

Globoko zasnovani in utemeljeni govor dr. M. Kreka, ki ga je od časa do časa prekinilo navdušeno odobravanje, je globoko dojmljivo zbrano množico.

Nato je povzel besedo bivši oblastni predsednik dr. Marko Natlačen, ki ga je množica več minut nepretrgano navdušeno pozdravljala.

Jugoslavijo smatramo mi Slovenci kot svojo narodno tvorbo, svojo lastno nacionalno državo, zato pa se zavedamo tudi dolžnosti, da njeno varnost, njeno celoto in njeno nedotakljivost branimo proti vsakomur, ki bi jo ogrozil, in tudi v vseh njenih delih, kjerkoli bi bila ogrožena. Naša skupna hiša je in težko si je misliti hišo, ki se ji en del poruši, odtrga. Tej svoji dolžnosti dosledno hočemo tudi v svojem narodu vzgajati pravo pojmovanje državljanških dolžnosti.

Narodno edinstvo ali jugoslovanski narod v etičnem, kulturnem smislu pa pojmujeemo takole:

Srbi, Hrvati in Slovenci so tri narodne edince, ki ima vsaka svoje osobine, ki se morajo spoštovati in gojiti v jezikovnem, kulturnem ter v vsakem drugem pozitivnem pogledu, v uradovanju, in javnem življenju sploh, zlasti pa na solskem polju in to v okviru ideje višje jugoslovanske skupnosti. Slovenci nismo s Hrvati in Srbi vključeni v en državni organizem samo juridično, marveč nas vežejo tudi notranje vezi skupnosti, pripradnost eni družini s skupnim domom in skupnim stremljenjem.

V okviru pojmovanja skupnosti — državne in narodne — imajo vsi trije narodi, ki tvorijo tri komponente jugoslovanske narodne skupnosti, pravico do svobodnega kulturnega izživljanja in razvoja, kakor zlasti gojitve svojega jezika, narodnih posebnosti in svojih ustanov.

Dosledno tem načelom odklanjamo in obsojemo vsako hegemonijo drugega nad drugim; ne zahtevamo Slovenci zase v tej skupnosti nikakih privilegijev na škodo drugih, a odklanjamo tudi morebitne zahteve drugih, po privilegijih, ki bi bili na našo škodo. Treba je, da se med nami uveljavi popolna ravnopravnost — v verskem, političnem, kulturnem in gospodarskem pogledu, ker se drugače ne more vsvariti popolno in iskreno zaupanje med Srbi, Hrvati in Slovenci, a brez takega medsebojnega zaupanja tudi ne more biti uspešnega harmoničnega razvika nacionalno-državne celote.

Tako torej pojmujeemo mi jugoslovanstvo, po teh načelih hočemo tudi v bodoče, tudi v novi kombinaciji delati za državo in za slovenstvo.

Ko smo se l. 1918. zedinili s Hrvati in Srbi v eno skupno državo, nismo tega storili zato, da bi se odrekli svojemu slovenskemu jeziku in svojim slovenskim osobinam; storili smo to, da bi v bratski skupnosti s Hrvati in Srbi postali močnejši, da bi slovenstvo vsestransko ojačili. Tudi danes stopamo v ožjo politično zvezo z namenom in v prepričanju da bomo s tem uspešno služili tudi slovenstvu.

Sicer pa se zavedajmo: Naš narodni voditelj dr. Korošec nas je srečno vodil preko Kalvarije, zaupajmo se njegovemu vodstvu tudi dalje! Ohranili ste mu zvestobo v najtežjih časih, ko se je zdelo, da smo res pomandrani. Kolikokrat so nam razni »kvarožugoni« — celo z visokih uradnih mest — napovedovali, da so naši časi prav gotovo nikdar več ne povrnejo. Modrost našega voditelja in vaša neomajna zvestoba sta zmagali in naj nas vodita do novih zmag in uspehov!

Tudi govor dr. Natlačen je množica večkrat z burnim aplavzom prekinila, zlasti pa se je utrgal

Predsednik vlade na Bledu

Opoldne je prišel tudi dr. Anton Korošec

Bled, 11. avgusta. Ni minilo še teden dni, odkar se je mudil na Bledu ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, ki je že zadnjič izjavil, da bo v kratkem zopet obiskal naš lep Bled. Da je predsedniku naše vlade ta naš prekrasni gorenski kotiček res pri srcu, je dokaz, da je danes ob 11 z belgrajskim brzovlakom prišel na postajo Lesce-Bled. Od tam se je odpravil na Bled v Grand Hotel Toplice, kjer ima rezervirano stalno svoje sobe v »Belvedere«. Ministrski predsednik g. dr. Stojadinović je prišel na Bled s svojo soprogo, ki namerava ostati dalje časa na počitnicah. Kakor izvesto, se bo soproga gospoda dr. Stojadinovića nastanila nekje v bližini Kranjske gore.

Takoj po prihodu g. dr. Stojadinovića se je prijavil v avdienco guverner Narodne banke g. Radosavljevič, ki ga je ministrski predsednik sprejel, vendar pa je razgovor med njima trajal komaj dobrih pet minut. Po razgovoru z guvernerjem Narodne banke se je podal ministrski predsednik s svojo soprogo na Pokljuko v »Sport hotels, ki

mu je ostal v lepem spominu od časa, ko je priredil grškemu znanjuncu ministru g. Kondilisu večerjo. V »Sport hotels« je že bilo zanj pripravljeno kosilo in šele ob pol 4 se je g. dr. Stojadinović vrnil nazaj na Bled.

Z današnjim brzovlakom je prispel z g. dr. Stojadinovičem na Bled tudi prosvetni minister dr. Stešević, ki se je prav tako nastanil v Hotelu Toplice. Dalje je prispel v spremstvu min. predsednika naš opolnomočeni minister in poslanik v Atenah g. Hristić, ki bo poročal g. dr. Stojadinoviču o položaju v Grčiji. V spremstvu dr. Stojadinovića je tudi njegov šef kabineta v zunanjem ministrstvu Dragan Protić.

Kakor je zvedel vaš dopisnik, namerava ostati g. dr. Stojadinović na Bledu par dni, iz uradnih krogov pa se čuje, da je njegov sedanjí obisk na Bledu povsem privatnega značaja. Gospod dr. Stojadinović se je v teku popoldneva odpravil tudi v Bohinj, kjer je bil sprejet v avdienco pri knezu namestniku Pavlu.

Ob 11.45 je prispel na Bled tudi notranji minister g. dr. Anton Korošec.

Rdeča žena

vodila nemire v Toulonu in Brestu

Pariz, 11. avg. SE. Iz Toulona poročajo, da tudi preteklo noč nikdo ni motil miru v tem važnem bojnem pristanišču, ki je pri prvih demonstracijah mnogo trpelo. Vsi pariški listi pa naglašajo, da se je pri vseh ponilčnih bojih ki so se ponavljali vso noč, vedno in vedno zopet pojavila na čelu demonstrantov vrh barikad v krvavo rdečo oblečena ženska, ki je demonstrante navduševala k novim nastokom. Rdeče ženske, ki jo policija išče, se niso našli. V Toulonu so prepričani, da gre v tem primeru za posebne vrste agentinjo, ki je prišla nalašč iz Moskve, da vodi nerede v francoskih pristaniščih.

Snoči je v Brestu več oseb brez vsakega poudarjenja napadla nekoga podnarednika tukajšnjega kolonialnega pehotnega polka, ki je sodeloval pri vzpostavitvi reda pri nedavnih izredih. V nujni obrambi je podnarednik oddal strel iz revolverja in ranil enega izmed napadalcev tik srca. Ranjenčevu stanje je brezupno.

Iz Toulona poročajo nadalje, da je tamonjni prefekt prepovedal manifestacijo bivših bojevnikov. Ta bi se morala vršiti danes v Toulonu. Bivši bojevniki so hoteli protestirati proti vladnim uredbam. Prefekt utemeljuje svojo prepoved s tem, da bi utegnili nastati neredi, če bi se ta manifestacija vršila istočasno s pogrebom žrtev nemilih dogodkov zadnjih dni.

Kulturni boj v Nemčiji

Kolpingova društva razpuščajo. Na vrsti je sedaj jezuitski red

Berlin, 11. avg. SE. Katoliški krogi so izrazili bojazan, da nemška vlada ne bo sedanjih borbe proti »političnemu katolicizmu« izkoristila, da razpusti pod isto prevetvo znana katoliška pomočniška združenja, ki jih je ustanovil slavni Kolping in ki so dala nemškemu obrtničkemu gibanju skozi desetletja njegovo tipično označko. Bojazan je bila upravičena. Sinočnji državni radio je že prinesel poročila, da je cela vrsta »Kolpingovih hiš« razpuščena in premoženje konfiscirano. Proti pomočniškim združenjem (Gesellenvereine) uporabljajo iste metode kot proti »Stahlhelmu«. V razpustitvenem odloku navaja oblast kot vzrok razpustitve delovanje »jezuitskega reda, ki spada med poklene hujskaške politične katolicizma«, pri čemer naj služi za dokaz delovanje po vsem svetu slavnega očeta Frederika Muckermanna. To je torej istočasno tudi prvi napad na jezuitski red v Nemčiji in izražajo v katoliških vrstah strah, da je to le začetek sistematične akcije proti temu za izoblikovanje nemškega kulturnega in duhovnega

živiljenja tolikanj zaslužnemu jezuitskemu redu.

„Navodila“ tisku

Švicarski listi prinašajo dobeseden prepis naredb, ki jo je propagandno ministrstvo poslalo vsem uredništvo v Nemčiji dne 3. avgusta 1935. »Navodila se glase:

»Vest, ki vam jo danes pošiljamo o delovanju političnega katolicizma v Münstru, morajo vsi listi prineseti z veliko zunanjo opremo na prvi strani. Da bo efekt še večji, morajo listi pritegniti vse podobne slučaje, kot onega v Recklinghausenu dne 9. julija, v Boholtu dne 23. julija in podobno. Listi morajo prinesiti komentar, ki naj ostro zavrača navedene metode in ki naj bo ofenziven in udaren. Listi naj prinesejo naslove kot »Nemško ljudstvo, zdravi se!«, »Brezvestni hujskaški na delu!«, »Podtalne miši že glodajo!«. Nemški tisk mora na udaren način jutri obravnavati temo političnega katolicizma.«

Radikalna zajednica Sloga med muslimani

Sarajevo, 11. avg. m. Včeraj se je v stanovanju bivšega ministra in bivšega podpredsednika Narodne skupščine dr. Halidbege Hrasnice vršil sestanek najuglednejših vrstov in zastopnikov bivše jugoslovanske muslimanske stranke iz 25 okrajev Bosne in Heregovine. Sestanek je otvoril prometni minister dr. Mehmed Spaho, ki so ga navzočni burno pozdravili in podal poročilo o političnem položaju v državi. Spaho je nato govoril o ustanovitvi jugoslovanske radikalne zajednice ter o programu in statutu te nove politične organizacije. Po krajši debati so vsi izrekli zaupnico voditelju jugoslov. muslimanov dr. Spahi. O tej konferenci je bil izdan naslednji komunikat: »Na poziv prometnega ministra dr. Spaha so se sestali 10. avgusta ob 10 dopoldne v Sarajevu poleg narodnih poslancev, ki so prijatelji dr. Spaha, tudi ugledni predstavniki muslimanov iz Bosne in Heregovine ter pretresali vprašanje ustanovitve nove politične formacije. Proučili so tudi statute te nove politične skupine in so pooblastili prometnega ministra dr. Spaha, da delo v tej smeri nadaljuje, ter so mu dali popolno zaupanje.«

Belgrad, 11. avgusta. m. Te dni se je mudil v Knjaževcu bivši minister Krsta Miletić, član glavnega odbora bivše radikalne stranke. Za časa svojega obiska v Knjaževcu je imel več razgovorov s predsednikom glavnega odbora radikalne stranke Aco Stanojevičem.

Shodi opozicije

Belgrad, 11. avgusta. m. Tekom današnjega dne so imele opozicijske stranke več javnih shodov.

Vihar opustošil Galjevico

Ljubljana, 11. avg. O veliki nevihti, ki je divjala kratko četrte v soboto ob 4 popoldne, je včeraj poročal že »Slovenec«. V mestu samem sicer še ni bilo tako hudo: Vihar je pač polomil sem in tja kakšnemu drevesu vrh ali odlomil vejo, kanali so bili hitro zamašeni in niso mogli požirati vode, v kletna stanovanja in v pritlične ali podprizemske prostore je vdirala voda, s cest je drla tudi v lokale, sem in tja se je zamajal kakšen brzojavni drog, znatno je bil moten telefonski promet, tako da je bila škoda sicer precejšnja, toda o kakšnih katastrofi ne moremo govoriti, čeprav je med dežjem sem in tja padala tudi toča.

Večje pustošenje pa je napravil vihar na Dolenjski strani. Bil je to pravi ciklon in zdi se, da je bil glavni vrtnec naš nad naselbino Galjevico, kjer je povzročil veliko škodo. Rovní, a marljivo prebivalci Galjevice, čedne delavske naselbine za dolenjskim kolodvorom se bodo še dolgo spominjali strašne četrte ure, ko je vihar razbijal njihove strehe, ko je ploha udirala skozi stropove v njihova stanovanja, ko so pokale šipe ter je letela opeka s streh.

Vihar je prišel nekako s severozahoda. Pustošil je že na Prulah, kjer je prevrčal natični fižol, enako na drugi strani Gruberjevega prekopa, ob Ižanski in Dolenjski cesti, popolnoma pa se je znesel nad Galjevico. Ta naselbina je na vse strani široko odprta ter v nižini. Morda je ni hiše, kjer ni vihar, združen z gosto in debelo točo, pometal s strehe kar po več vrst opek, tako da so bila stanovanja izpostavljenja nalivu in silnemu zračnemu pritisku. Divjanje viharja je trajalo kakšen četrte ure, nato pa se je poleglo. Vihar je divjal istočasno tudi po Barju, toda z manjšo silo in ni napravil toliko škode kakor na Galjevici. Ko je minila ta strašna četrte ure, so »bupani prebivalci planili iz premočenih hiš pogledat, kakšno škodo jim je napravil vihar: bilo je hujske, kakor so spoočetka mislili: na tleh je ležala razbita opeka s kupih, strehe pa so kazale velike luknje. Drugi obupen prizor se jim je nudil ob pogledu na vrtnike: natični fižol polomljen, uničeni paradizniki, cvetje pomendrano, na salati in vseh rastlinah pa je ležala ped debela plast toče, debele kakor lešniki. Mnogim prebivalcem je torej vihar znatno poškodoval streho, poleg tega pa jim je vzel tudi živež, nekaterim morda edini, ki ga imajo sedaj na razpolago: strožji fižol, salato in paradiznike. Kakor so ti vrtniki majhni, vendar so s skrbjo obdelani in marsikatera družina, ki

vihar navdušenja, ko je govornik omenil ime voditelja slovenskega naroda dr. Antona Korošca. Na koncu se je predsednik zborovanja g. J. Strein zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je ta labor gorenskega ljudstva tako lepo uspel, in jih pozval, naj še naprej vztrajajo na začrtani poti. Domžalska godba je zaigrala himno slovenskih fantov, ki jo je vsa množica spontano pela. Še dolgo nato so se orili po Komendi navdušeni klici in vzkliki obema nadpastirjema ter voditelju slovenskega naroda dr. Korošcu.

Po zborovanju je množica napolnila prostoren vrt Mejačeve gostilne, kjer se je ob zvokih domžalske godbe razvila nepriljudna ljudska veselica s petjem, srečevom in drugimi zabavami.

Tabor naših vrlih Gorencjev je prekrasno uspel. Njegovi sadovi bodo vidni v bližnji bodočnosti. Priprani smo, da bodo ti sadovi naši ožji in širši domovini v korist.

Kavarno in hotel

z restavracije oddam v najem na Gorenskem. Kavarna potrebna! Poudrbe in uprave »Slovenec« pod št. 9524.

Bivši zemljoradniki so imeli shod v Sanskem mostu, na katerem je govoril tudi Joca Jovanović, ki je v svojem govoru med drugim izjavil, da se je opozicija takoj po padcu Jevtičeve vlade podala med narod. Toda opazilo se je tudi nekaj drugega. Opočumljeni vsled položaja po 5. maju so se razbježali po državi pozvajući in nepozvani elementi. Nastala je prava inflacija shodov in narodnih borcev. Med njimi je mnogo demagofov, ki obljubljajo narodu stvari, ki so absurdne v pravi državi. Govornik je s tem aludiral na razne skrajne levičarske elemente, ki s svojo demagožijo hujskajo narod. Joca Jovanović je govoril tudi o prejšnjih režimih in je v tem oziru izjavil, da je prejšnji režim do onemoglosti izžlel kmeta in razprl brate, ki so več kot tisoč let živeli v slogi. Saj je vlada Jevtiča proglasila 1.100.000 ljudi za marsejske morilce. Za njim so govorili še razni drugi govorniki, kakor Branko Čubrilovič, ki je zagovarjal ustanovitev velike stranke kmečke demokracije.

V Zajčaru so imeli shod bivših demokratov. Na tem shodu sta govorila le bivši minister Milan Grol in Milošević o hrvatskem vprašanju in sta dejala, da so to vprašanje napravili hrvatski frankovci in korupcionisti.

Bivši demokratje so imeli shod tudi v Kumanovcu. Na tem shodu je govoril na Mačkovski listi izvoljen poslanec Radmilo Stojilković, ki je zborovalcem med drugim dejal, da je vsem še v spominu, kako je na nekem shodu v teh krajih sedanjí predsednik JNS Uzunović govoril, da so stranke luksus za naš narod in da našemu narodu svoboda ni potrebna. Navzoči zborovalci so burno protestirali proti Uzunoviću.

živí vzpričo brezposelnosti pozimi od podpor, poleti pa od tega, kar pridelajo na vrtni, je sedaj vsa obupana. So lastniki hiše, ki so garali vseh pet, šest let na hiši, sedaj pa se obupno sprašuje, kje bi vzeli denar, da hiše popravijo. Nekateri imajo po dva in še več tisoč dinarjev škode. Morda se bo našla v javnosti kakšna ustanova, ki bi tem revnim, a poštenim in marljivim kolonistom priskočila v sedanjí stiski na pomoč, predvsem s strešno opeko!

Gauleiter Bürckel v Jugoslaviji

Belgrad, 11. avg. TG. Semkaj je prispel s posebnim letalom nemške »Luft-Hansa« in v spremstvu 13 odličnejših podvodij narodno-socialistične stranke državni komisar za vrnitev Posaarja k Nemčiji Josef Bürckel. Bürckel, ki nosi ime Gauleiterja in je v izrazoslovju narodno-socialistične stranke istočveten s pokrajinskim vodjem stranke in s poveljnikom armadnega zbora, je prišel v Jugoslavijo, da se udeleži 150 letnice, odkar se je ustanovila nemška naselbina v Novem Vrhasu v Bački. Nemškega odličnika so sprejeli z vsemi častmi na zemunskem kolodvoru, kjer ga je pozdravilo osebje nemškega poslanstva — g. poslanik se nahaja na počitnicah v Sloveniji — ter veliko število članov nemške kolonije v Belgradu. Gauleiter Bürckel se je vpisal v dvorno knjigo, se poklonil tudi na nemškem vojaškem pokopališču ter po krajšem bivanju na poslanstvu odpotoval s svojim spremstvom v Novi Vrhas, kjer namerava ostati par dni ter pri tej priliki obiskati tudi nekaj okoljskih nemških občin in se razgovorjati o možnostih tesnega sodelovanja s švabsko-nemškim Kulturbundom v Jugoslaviji.

Shod vojnih invalidov

Belgrad, 11. avg. m. Danes se je tukaj vršil javen shod vojnih invalidov. Na shodu je govorilo več govornikov, ki so vsi zahtevali spremembo sedanjega invalidskega zakona. Govorniki so poudarjali, da je po tem zakonu nad 300.000 invalidov ob podporo. Ichni shodi vojnih invalidov so se vršili v Meljaku in Lazarevcu, kjer so istotako zahtevali spremembo tega zakona. Sprejete resolucije so bile takoj poslale predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, ministru za vojsko in mornarico generalu Petru Lukoviću ter socialnemu ministru Nikoju Preki.

Prazniki vojvodinskih Slovkov

Bački Petrovec, 11. avg. m. Tu so se pričele danes narodne slovesnosti vojvodinskih Slovkov, ki so posvečene spominu izvolitve dr. Milana Hodje za narodnega poslanca v novosadskem okraju in pa spominu prihoda voditelja Slovkov pokojnega dr. Milana Krna v Novi Sad. Slovesnosti so se udeležili zastopniki prosvetnega ministrstva, banke uprave donavske banovine, odpravnik poslov češkoslovskega poslanstva v Belgradu dr. Fiša in drugi. Dr. Milan Hodja, sedanjí češkoslovski kmetijski minister, je bil izvoljen v sedanje mnovosadskem okraju leta 1905 in je bil prvi slovaški narodni poslanec v madjarskem parlamentu, ki je skupno s Srbi in Hrvati ustanovil klub slovanskih narodnih majšin. V tem klubu je bil dr. Hodja tajnik.

Ljubljana, 11. avgusta.

Ze delj časa je rastle v Ljubljani med posestniki starih hiš in med posestniki novih hiš neko nasprotje, ki je umevno, ker jih loči med seboj mnogo različnih in nasprotujočih se interesov. V rokah starih hišnih posestnikov je tudi Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani, ki ga vodi g. obč. sv. Frelih. Novi hišni posestniki trdijo, da se to društvo zanje ni posebno brigalo ter se za njihove posebne zadeve ni mnogo zanimalo ter so zato sklenili, da ustanove lastno društvo. Po raznih pripravilnih sestankih se je sestel pripravilni odbor, ki je za snoči sklical v prostore hotela »Strukelj« ustanovni občni zbor. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo lepo število novih hišnih posestnikov in tudi nekaj lastnikov starejših hiš, med temi predsednik Prvega društva hišnih posestnikov g. Ivan Frelih. Ustanovni občni zbor je otvoril g. Janko Kos iz kolonije »Stan in dom«. Poročal je o pripravah za ustanovni občni zbor. Predlagal je za predsednika občnega zbora gosp. dr. Antona Kodreta, kar je občni zbor sprejel.

Dr. Anton Kodre je opisoval priprave za ustanovitev društva ter kratko očrtal namen novega društva: zastopati interese vseh, ki so po vojni, to je po 1. 1918 gradili lastne hiše. Predsednik je naglasil, da dobe v debati besedo vsi posestniki novih hiš, lastniki starih pa nimajo besede!

O programu novega Društva posestnikov novih hiš je govoril nato g. Janko Kos. Povdarjal je zlasti krivico, ki jo je pripravjal občinski svet v Zgornji Siški novim hišnim posestnikom z namernim znižanjem doklade od 200 odstotka na 100 odstotkov, toda z uvedbo gostaušene 4 odstotka. Proti tej trditvi je navzoči g. Frelih pričel takoj protestirati: »To ni res! Govorite resnico! Gospod predsednik! Kako morete dopustiti, da se kaj takega govori!«

Dr. Kodre: »G. Frelih! Nimate besede! Samo novi hišni posestnik ima besedo!«

G. Frelih neprestano vpada v besedo, protestira in hoče govoriti.

Dr. Kodre: »G. Frelih! Ako ne boste mirni, vas dam odstraniti, mağari s silo!«

Frelih: »Jaz sem predsednik Zveze hišnih posestnikov, mene ne smete metati ven!«

Navzoči protestirajo proti g. Frelihu: »Nismo še člani zveze! Ven ga vrzite! Ven!«

G. Frelih se vpricho odpora večine navzočih nekoliko pomiri, nakar dokonča g. Kos svoje poročilo, v katerem predvsem razloži resolucijo, ki predstavlja društveni program.

K besedi se oglašijo gg. Dobovišek, Jelenič, Korošec, Blaž, Lukež, Klarman, Košir in Pintar.

G. Dobovišek pojasni zadevo z občinskimi dokladi in Zgornji Siški, nato pa se kot tajnik Zveze stavbnih združg toplo zavzame za ustanovitev društva ter obljubi pomoč stavbnih združg. G. Jelenič pobija navedbe g. Kosa glede zgradarine in s tem zvezanih drugih davščin ter pravi, da se je staro društvo že obrnilo na poslanca dr. Fuxa glede omiljenja zgradarine. Priporoča složno delo novih in starih hišnih posestnikov in starem društvu. Dr. Kodre replicira takoj, češ, da se nahaja poslanec dr. Fux v opoziciji proti sedanjí vladi in da je zato umevno, ako vlada njegovih predlogov ni upoštevala. Stari hišni posestniki naj bi se obrnili na druge poslance ali činitelje.

Slogo je priporočal tudi g. Blaž Korošec, češ, da bi se dal doseči kakšen proporc v starem društvu. V istem smislu je govoril tudi g. Klarman.

Ze med Jeleničevim govorom se je ponovno pričel oglašati g. Frelih, ki je hotel podpreti svoje-ga zaveznika. Na ponovne pozive dr. Kodreta ni hotel utihniti, temveč je ves čas delal medklice. Dr. Kodre: »G. Frelih, želita, da vas res dam s policijo odstraniti!« G. Frelih pa se ni dal ugnati. Med navzočimi je zrastle nevolja: »Ven vrzite Freliha!« Dr. Kodre: »G. Frelih, sedaj pa zadnjič: odstranite se!« Frelih: »Odhajam, toda zapomnite si, da ste vrgli ven predsednika Zveze hišnih posestnikov! Navzoči: »Ven, takoj ven!« G. Frelih (proti neki dami): »Kaj bš ti punčara!« Dama: »Nisem nobena punčara!« Navzoči: »Škandal!« Nekdo je med tem tekal po stražniku. Pojavila sta se kar dva in prosila vladno g. Freliha, naj se odstrani, ker ni zaželen. Gospod Frelih se umika nazaj in ves čas protestira proti temu, da je kot ugleden voditelj hišnih posestnikov odstranjen iz dvorane, stražnika ga pa odpravljata ven. Navzoči ponavljajo ves čas vzklrike: »Ven z njim! Naj se odstrani!« Končno g. Frelih le zapre za seboj vrata in v dvorani se zborovanje mirno nadaljuje.

Nečedne reči na belgr. univerzi

Belgrad, 11. avg. m. Vseučiliške oblasti so na tukajšnji tehniški fakulteti prišle na sled veliki aberi. Na tej fakulteti je bil uslužben kot sluga Djordje Fotić, ki je iz materijalnih vzrokov popraviljak dijakom knjige z ocenami ter ostalo arhivo. Vseučiliške oblasti so ga zatolile pri popraviljavju teh ocen za slusatelja tehniške fakultete Jovanovića. Zaradi tega je vseučiliška oblast pregledala vse knjige od leta 1918 pa do lanskega leta in izročila obtežitni material proti služitelju Djordju Fotiću državnemu tožilstvu. Sluga Fotić je pred dnevi odšel na dopust. Kolikor so mogle oblasti doslej dognati, je bil v zvezi z njim tudi neki uradnik v prosvetnem ministrstvu.

Skavtski zlet v Belgradu

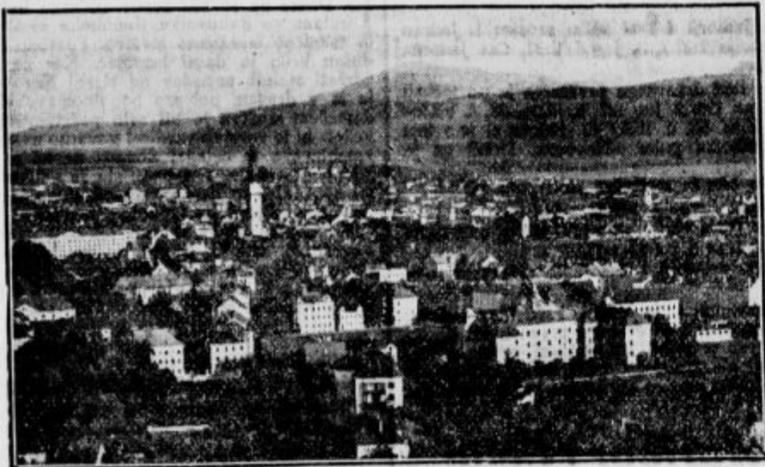
Belgrad, 11. avg. m. 1. septembra se bodo zbrali tukaj skavti iz vse države in bodo imeli velik zlet, ki bo trajal 11 dni. Vsega se bo udeležilo zleta okoli 2000 skavtov. Na njem bodo razvili skavtsko zastavo, dar Nj. Vel. kralja Petra II. Ob tej priliki se bo ustanovil tudi fond za zvezin skavtski dom viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Nemiri v Kataloniji

Pariz, 9. avgusta. c. Nocojnji »Intransigeant« poroča iz Barcelone, da je v Kataloniji položaj zopet zelo napet. Vse katalonske stranke so se zopet sporazumele med seboj, da je treba ustvariti enotno separatistično fronto v istem obsegu, kakor je obstojala pred 6. oktobrom in ki je izvedla nato revolucijo pod vodstvom Companysa. K tej enotni fronti so pristopile vse avtonomistične in socialistične stranke. Izdelale so enoten program in ga predložile voditelju levičarskih republikancev v Španiji, bivšemu ministrskemu predsedniku Azani. Azana pa je proti pričakovanju ta program odklonil, češ, da je mnogo preveč separatističen. Zato se sedaj katalonske stranke sklenile, da se bodo samostojno borile z vsemi sredstvi za svobodo Katalonije.

Od Soče čez Zilo

Kraj, ki ne smemo pozabiti, da so slovenski

Pogled na Celovec

Koroška slovenščina

Vsak izobražen Slovenec mora poznati slovensko govornico, mora nekaj vedeti tudi o slovenskih narečjih. Kaj naj bi vsak bolj ali manj izobražen Slovenec vedel o koroški slovenski govornici?

Najprej to, da je koroška slovenščina prava in pristna slovenska govornica, ne nekaka mešanica, za kakršno bi jo Nemci iz političnih razlogov radi razglasili. Rea ima koroška slovenščina precej nemških besed, a ima jih tudi kranjska, ima jih tudi štajerska slovenska govornica. Tudi romunščina ima mnogo slovenskih besed, a zato vsekoli ne naha biti romunščina.

Drugič: koroška slovenščina je lepa, blaglasna govornica. Seveda se človeku, ki jo prvič sliši, zdi v začetku malo tuja, nenavadna, a tako se nam godi pri vsakem narečju, ki ga nisimo navajeni. Kmalu pa se koroške slovenske govornice privadiš in začne se ti zdeti lepa, blaglasna.

Izobražen Slovenec, po rodu Gorenjec, ki je prišel na Koroško in je imel priložnost, da se je dobil seznaniti s koroško slovenščino, kakor se govori po raznih krajih slovenske Koroške, je zapisal: »Ko sem prišel v Korotan med slovensko ljudstvo, sem razumel takoj v par dneh vse. Seveda je nekaj tipičnih koroških besed, ki so pa deloma pristni slovenske, deloma pa nemškega izvora. Bil sem prav na slovensko-nemški narodni meji, pa se mi je zdelo slovenska govornica lepa, blaglasna, mnogo lepša in pravilnejša kot n. pr. gorenjska. Lahko rečem, da je na Gorenjskem več nemških besed med ljudstvom nego v omenjenem kraju. Našel sem na Koroškem med ljudstvom več pristnih staroslovenskih besed, ki so na Kranjskem v ustnem občevarju nepoznane in se rabijo samo v pismenem jeziku. Če izločimo nemške besede, pa imamo na Koroškem klasično staro, pristno slovenščino.«

Popolnoma resnične in pravilne so torej besede, ki jih je zapisal pisatelj Finžgar v Mohor-

jevem koledarju za Koroško za leto 1931: »Noben narečje nima toliko lepih, živih, posebnih slovenskih besedi, kot vi, koroški Slovenci.«

Nemci pogosto trdijo: Koroški Slovenci ne razumejo pismene slovenščine. Toda s tem obsojajo samo sami sebe. Oropali so — da, ta beseda je čisto na mebu — koroške Slovence šole, v kateri bi se mogli izobraževati v slovenski materinščini, in zdaj pravijo: koroški Slovenci ne razumejo pismene slovenščine! Na to je treba reči: Nemec se tudi šole v šoli nauči pismene nemščine! Vzemite Nemcem nemške šole in videli bode, da bodo Nemci razumeli še stokrat manj literarno nemščino nego razumejo koroški Slovenci književno slovenščino! — Brez dvoma je tudi, da se nemška narečja še neprimerno bolj razlikujejo med seboj, nego se razlikujejo med sabo slovenska narečja. Le vzemite alemansko narečje, ki se govori v Švici in na Predarlskem, ali pa »plattdeutsch« in mnoga druga nemška narečja, ki jih koroški Nemec sploh ne razume! Ali pa vzemite nemščino, ki se govori v Labodski dolini na Koroškem! Še v Celovcu ne razumejo »Lofentolarja«, če govori v svojem narečju Koroška slovenska govornica se neprimerno manj razlikuje od izvenkoroške slovenske govornice, nego se razlikujejo med seboj razna nemška narečja! To so objektivna dejstva!

In tretjič: Na Koroškem se ne govori enotno slovensko narečje. Podjunsko narečje ima štajerski naglas, ki je bistveno različen od kranjskega, rožanskega ali zilljskega. In izgovorjava samoglasnikov! Poslušaj Preleka in Podjunčana in takoj boš zasledil sličnost naglasa in izgovorjave vokalov. Podjuna po govornici pripada Spodnji štajerski. — Rožanska in zilljska slovenska govornica pa ima zelo mnogo sličnosti s sosednim gorenjskim narečjem. In izgovorjava črke »k«. Podjunčani pravijo: kje, kita, kihati, kidati itd., Rožan in Ziljan pa: čej, čita, čihati, čidati itd., torej podobno kakor Gorenjec.

Verstvo in materinščina

Na Dunaju izhaja list »Werkblätter des Bonifatiuswerkes in Oesterreich«, ki poroča izključno o tem, kako se godi v Nemčiji v inozemstvu (torej izven Nemčije in Avstrije) v dušnem pastirstvu v jezikovnem oziru. (List se nareča pri Bonifatiuswerk i/O, Wien I, Habsburgergasse 7.) List redno poroča tudi, kako se godi jugoslovenskim Nemcem v cerkvi in pri katehzi v jezikovnem oziru. List naravnost priznava skrb za Nemce v inozemstvu in bi se mogli in morali tudi Slovenci od njega mnogo učiti.

V eni zadnjih številc ima članek z naslovom: Religion und Muttersprache — Verstvo in materinščina. Tu stoji med drugim:

Cerkev potrebuje jezik, ki zna zagrabiti čut (srce, das Gemüt), jezik, s katerim se da vplivati na voljo. Tem zahtevam cerkve more zadostiti samo materinščina. Nikdar in nikoli ne zmore tega tuj jezik, ki je bil kakemu narodu vsilen proti njegovi volji. Zelo brhiten otrok mora v jezikovni in dušni izobrazbi napredovati, da razume priprosto laško poved, četudi posameznih besed sploh ne ali samo na pol pravilno razume. Toda tudi najnadarjenejši ostanajo samo na površju. Tuj jezik ne gre od srca do srca. Četudi ima cerkev na južnem Tirolskem še nemško službo božjo in dvakrat na teden nemški krščanski nauk, ki je vendar vzeta možnost, da bi duševno in нравstveno globje vplivala, ker ji manjkajo prvine, ker otroci ne obvladajo več nemškega književnega jezika. Vse besede, ki so onstran vsakdanje domače rabe o jedi in pijači, o travniku in hlevu in o otroškem igranju, vsi ti pojmi manjkajo otroku. Otroci so tudi po večletnem šolskem obisku še analfabeti.

Tako je pouk verstva za katehete dovolj pogosto mučeništvo. Otroci ga ne razumejo. Če duhovnik začne govoriti o težkih pojmih krščanske нравstvenosti, če govori o: usmiljenosti, previdnosti, zvestobi, hrepenenju, požrtvovalnosti, navdihovanju itd., vidi samo dolgočasne obraze, ki ga ne razumejo. Otroci ne zapopadejo več globjega pomena svetopisemskih zgodb, ne morejo več doumeti vsebine pridige, tudi če so dobro nadarjeni.

Položaj ni tak, da bi v izgubo nemške materinščine v njeni visoki obliki (t. j. v pismeni nemščini) otroci mogli postati iz nemških protestantov in nemških katoličanov enostavno laški ali francoski ali madžarski katoličani ali protestanti, marveč celo tedaj, če se jim (tujim oblastim) posreči, oropati jih njihove narodnosti in kjer privzamejo tuj jezik, povečajo samo armado laških, francoskih, madžarskih in romunskih nevernikov.

Kako strašna je obsodba, ki so si jo tukaj Nemci sami izrekli! Kajti vse to, kar tukaj obsojajo, vse to prakticirajo na Koroškem že nad pol stoletja! Z zatiranjem slovenske materinščine vzgajajo ljudi, ki so »dušno in нравstveno propali in naukom krščanstva postali tuji«, kakor dobesedno stoji v istem članku.

Ze pred 60. leti so vpeljali na Koroškem nemško šolo. Posledice so se kmalu pokazale: otroci so postali slabo sposobni za verouk. Tedaj je 31. marca leta 1878 vložilo 97 slovenskih katehe-

tov prošnjo na deželni šolski svet v Celovcu, naj se otroci poučujejo tudi v slovenski materinščini, ker se sicer ne morejo učiti verouka. Godilo se je že tedaj slovenskim katehetom, kakor se godi zdaj nemškim na južnem Tirolskem, kakor se tako živo opisuje v zgornjem spisu. Ze leta 1878 nemška šola na Koroškem ni naučila slovenskih otrok slovensko brati in jim ni dala nikake temeljne izobrazbe, da bi se mogli učiti katekizem v materinščini. Slovenski kateheti so tedaj v svoji prošnji priporočali: »Naj deželni šolski svet učiteljem zaupa, pri svojem pouku slovenski jezik, ki je materni jezik učencev, za podlago jemati in celih pet let v slovenskem jeziku poučevati, da se otroci navadijo in naučijo misliti, slovensko brati in svoje misli tudi slovensko napisovati. Šele v treh poslednjih letih naj se nemški pouk prične in do bro vadi.« — A deželni šolski svet je bil in je ostal gluh! Hoteli so za vsako ceno Koroško ponemčiti!

Drobne vesti

Promoviran je bil na Dunaju za doktorja vsega zdravilstva naš rojak iz Zoprač pri Vrbi g. Janko Dersova. Iskreno čestitamo!

Visok obisk na Reberci. Po evharističnem kongresu v Ljubljani je dospel na Reberco ali bolje na komendsko planino visok gost v osebi prevz. škofa dr. Jožefa Careviča iz Dubrovnika. Spremljal ga je župnik z Jezerskega. Na planini se je tedaj ravno mudil g. komendator z Reberce in še zatopni oskrbnik komenskega posestva g. Ing. Josip Kraut iz Kranja. Visoki gost iz Dubrovnika ob sinjem Jadranu je ostal v preprostem letnem stanovanju komendatorjevem čeli dve uri in se laskavo izrazil o lepoti kraja in obdobju njih kamniških planin, Grintova in Kočne. Drugi dan se je škof podal z župnikom spremljevalcem in komendatorjem na Vrbsko jezero.

Vlom v župnišče. Zadnjič so poskusili neki zlikovci svojo srečo tudi v župnišču v Selah. Vlomili so skozi dvojna zadnja vrata v vežo in iz spodnje shrambe in kleti vzeli s seboj, kar jim je najbolj dišalo: malinovca, žganja, vkuhanih črnih kruha, žemlje, sirovo maslo in natočili so si za žejo v prazno pletenko 5 litrov mošta. V pisarno pa se je splazil en tat skozi okno, šigar močno omrežje so razlegli narazen. Tam je prebrskal vso pisalno mizo in omaro s kredenco, da bi dobil denarja, saj je selski župnik znan kot bogataš. Dražja je imel župnik v škatli le malo bakrenega proboja in listnjava je bila polna — praznega, zadnji šilingi koncem meseca so pa samevali v njegovem hlačenem žepu. Pač pa so padli tatu v roke razni manjši zneski kruha sv. Antona, otroškega grošja, zadnja cerkvena darovanja in 42 šilingov, namenjenih za odplačilo dolga na Domu.

— Motnje v želodec in črevesu, ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoznost, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo »Franz Josefovec grenčice«.

Primorske novice

27. zvezek »Enciclopedia Italiana Treccani« je ravnokar izšel. To pot je prišel že do črke Q. Značilno je, da pri opisovanju Pazina priznava slovenski značaj tega mesta, »ker da je leta 1890 paznska občina prišla v roke Slovanom«.

»Volonta d Italia« z dne 29. julija poroča o manifestaciji dobrovoljcev iz Dalmacije v spomin Rismondiju, splitskemu dobrovoljcu, ki je padel na italijanski fronti v borbi proti Avstriji l. 1915. Slavnostni govorniki so proslavljali delo Rismondija za italijanski značaj svojega rodnega mesta in so ga proslavljali kot simbol narodnega junaka, ki je padel za talijo.

Trnovo pri Ilirski Bistrici. Tukaj je delil zakrament sv. birne reški škof Santin. Pridigoval je narečje v italijanskem jeziku, nato pa nadaljeval v hrvaščini.

St. Peter na Krasu. Tukaj je daroval prvo sv. mašo tukajšnji rojak Anton Požar ob velikanski udeležbi vernega ljudstva. — Na Proseku pa je daroval svojo prvo sveto daritev na isti dan Jože Miheli sredi velikih množic svojih rojakov, ki so pokazali, kako so srečni, da je vsaj v skromni meri preskrbljeno za slovenski naraščaj duhovščine.

Novo ljudsko štetje bo prihodnje leto po vsej Italiji. Tako poročajo italijanski listi. Začelo se bo na dan fastičnega praznika »rojstva Rimla« dne 21. aprila. Oblasti že delajo potrebne predpriprave po vsej Italiji in so dale navodila krajevnim statističnim uradom za čim bolj natančen popis prebivalstva. Ljudstvo bodo morali razdeliti po stanovih er jih morajo označiti tudi s poklicnimi imeni, kot jih rabi ljudstvo, vporablajoč pri tem tudi dialektične izraze in po neitalijanskih jezikovnih krajih tudi izraze v dotičnem ljudskem jeziku.

St. Peter na Krasu. Karel Dovgan, doma iz Košane, je bil odpudden v tržaške zapore, ker je bil osumljen v tihopoljenju. Dosedaj se sodno postopanje proti njemu še ni začelo.

Lokva na Krasu. Tukajšnji Dopolavoro je 4. avgusta priredil svojo običajno svečanost. Na programu je bila tudi tekma narodnih noš in je bil postavljen poseben odbor, ki je imel nalogo izbrati najlepšo narodno nošo. Tekme so se udeležile tudi razne slovenske vasi iz tržaške in goriske okolice. Odbor je razdelil nagrade tudi med nekatere najlepše slovenske kraške narodne noše.

Pred goriskim sodiščem je bil obsojen Anton Sokol, doma iz Gorice, star 45 let, ker je v neki gostilni zagrešil »suporniško« dejanje s tem, da se je nedostojno izražal o državi. Obsojen je bil na 3 mesece zopora in plačilo stroškov. — Na istem sodišču sta bila obsojena tudi Franc Brole in Franc Torkar, pristojna v Grahovu, vsak na 3 leta in 3 mesece zopora in na 2650 lir denarne kazni, ker jima je bilo dokazano, da sta prekoračila mejo brez potnega lista in sta nosila s seboj tobak. — Isto sodišče je obsodilo tudi Franca Skrla in njegovega sina Franceta iz Bistrice na 8000 lir globe, ker sta prenašala čez mejo neccarinjevo blago.

Posojilnica v St. Vidu. Italijanska vlada je razpustila upravni odbor nekdanje hranilnice in posojilnice v St. Vidu pri Vipavi in imenovala za komisarja Stanislava Pestota. Imenovana zadruga spada med najstarejše v vipavski dolini in jo je dolga leta vzorno vodil župnik Kovač. Dekret o razpustitvi navaja, da imenovana zadruga ni delovala v skladu s splošnimi gospodarskimi smernicami, po katerih ima v Italiji vsaka politična občina svojo krajevno posojilnico. St. Vid pa ni več samostojna občina, ampak spada pod Vipavo.

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne FRANZ JOSEF grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

8 milijonsko mesto ob Temsi

Piccadilly

Trimotorno letalo holandske družbe KLM je bilo pripravljeno, da nas dvigne pod oblake. Vreme je bilo slabo, gosti deževni oblaki in neprodne megle so pritiskale na holandsko ravan. Kljub nizkemu stanju barometra pa je jeklena ptica vzletela, zakročila parkrat nad ljubkimi holandskimi podeželskimi domovi in usmerila svoj polet proti kanalu La Manche. Boroč se s silnim viharjem se je letalo dolgočasno zmerilo više in više in kmalu smo pluli nad razburkanim morjem. Po vzornem redu bi moralo letalo preleteti progno Rotterdam—Croydon v grofiji Kent v 9 minutah. V resnici pa smo zaradi viharja prispeli na cilj z enournoto zamudo. Medtem se je zvedrilo.

Carinski pregled angleških uradnikov je nad vse vesten, obneja policija pa je z vsi natančnostjo popisala v svojo evidenco vseh 24 potnikov. Avtobus ali kot ga Londončani imenujejo »bus«, nas je poganil do urada holandske zrakoplovne družbe v centru velikega mesta. Ze sam pogled iz letala na rezidenco mogočnega britanskega imperija je bil nekaj nepopisno veličastnega. Nepregledni skladi hiš so nanizani na obeh bregovih Temze. In če nam je znano, da v tem ogromnem mestu živi in dela okrog 8 milijonov ljudi, si moremo predočiti, kakšen mora biti aparat slovite londonske policije »Scotland Yard«, da urejuje promet in zavaruje življenje, red in javno varnost.

Westminster

Vsemu se mudi. Tisoči avtomobilov, avtobusov, tramvajev se podijo v četverstopenjnih verigah v hitrem teku po širokih cestah. Globoko pod ulicami in trgi je ves London preprežen s podzemno železnico, na Temzi pa murgoli motornih čolnov, jaht in oceanskih ladij.

Trafalgar Square z obeliskom velikemu admiralu Nelsonu je izhodna točka City of Westminster, onega dela mesta, v katerem sta osredotočena duša in srce britanskega imperija. Ob Temzi se dviga ponosna in mogočna palača parlamenta v gotskem slogu. Povsod vlada sijaj in razkošje. Notranjost je polna umetnih in zgodovinskih spominov silne vrednosti. Dvorana Peerov (članov gosposke zbornice) dokazuje velik vpliv lordov na angleško življenje. To so nanizani rodovni baronov. Poleg rodovinskih zastav vojvodskih rodov Norfolk (ki je katoliška), Devonshire, Portland, Manchester, Malborough itd. so nameščeni znaki bogatih denarikov in industrijalcev, ki so za svoje zasluge dobili blagolazne plemiške naslove in peersko čast. Nasproti tej dvorani se razprostira House of Commons — spodnja zbornica — nekoliko enostavneje urejena, vendar še z vsemi atributi veličine in moči angleškega naroda.

Pred parlamentom stoji slovita opatija Westminster (nekdaj katoliška, danes protestantska). Kompleks čudovito grajenih hiš in hišic najrazličnejših slogov, s predvorji, galerijami, hodniki, kapelicami in zavitimi stopnišči. Pravi zgodovinski labirint, v katerega sredini se dviga istoimenska krasna cerkev. V tej opatiji so pokopani najslavnejši sinovi angleškega naroda. Tvori današnje moči Velike Britanije. Cerkevni zidovi in ladje so polni spomenikov, epitafov, nagrobnih plošč, poprsij in trapezov. V enem krilu so grobnice angleških vladarjev in dinastij Lancaster, Tudor in Stuart ter divotna grobnica Henrika VII. V mali polmračni kapelici poleg glavnega oltarja je postavljen Jakob I. nesrečni Mariji Stuart krasen nagrobni spomenik. Nedaleč odtod je pokopan v kripli veliki skladatelj Händel. Nemogoče je naštetati vseh slavnih mož, katerih prah in pepel skrivajo katacombe te stare opatije. Če si ogledamo to opatijo in še bližnje cerkev sv. Margarete, bomo razumeli silni konservativizem in negovnost tradicije pri Angležih.

Mimo spomenika neznanemu vojaku, katerega podnožje je okrašeno z venci, med katerimi se najbolj odlikuje lovorjev venec z zastavami Hitlerjevega carstva, pridemo v Whitehall (to je trg) okrog katerega so osredotočena vsa ministrstva. Foreign Office (zunanje ministrstvo) se je skrilo v tiho ulico Downing Street. Pred palačo konjeniške garde stoji straža na konjih v svoji zgodovinski noši. Onkraj ozromnega parka St. James je Buckingham Palace, rezidenca kralja Jurija V., pred katero stoji vrsta gardnih grenadirjev z ogromnimi kučmami iz medvedje kože. Nedaleč odtod je palača St. James, rezidenca prestolonaslednikov, ki je silno stara, saj izhaja iz časa, ko je Oliver Cromwell udaril temelje angleškemu demokratizmu. Tudi ta veleum počiva v Westminsteru.

Po Kings Streetu pridemo mimo palače angleških bogatašev v Piccadilly, trgovsko središče Londona. Velikanske trgovine, napolnjene z najrazličnejšim blagom, luksuzne restavracije, oglašujoč ropot avtomobilov, vpitje in kričanje časopisnih kolporterjev, na vsak drugi korak gneča na ulici, to je bežen vtis Piccadillyja. V neosrednji bližini odtod je Charing Cross Road s sloviti londonskimi knjigarnami in antikvarijati ter s palačami angleških častniških veleamagnatov lordov Beaverhoocka, Rothermeera in drugih.

Trgovski lokali so polni kupcev. Tu se srečajo skoraj vse rase sveta. Poleg Evropeca se smehljajo koketno oblečeni Japonci, melanholični Kitajci, zraven pa rezervirani Sijamec in Birmance. Tu se muči črnci neke od ekvatorja, tam dve luksuzni limuzine indijskih maharadžev in arabskih šefkov. Nedaleč čebjavo ruske emigrantije z dobrodušno Kirgizko, skratka, London je kraj, kjer se sestajajo vse rase sveta. In vendar je zaradi tega zares čudno, da zelo malo Angležev govori poleg svojega materinega jezika še kakšen drugi jezik. Brez angleškega pripravila v Londonu slabo opraviš, kajti celo v boljših restavracijah dobiš redkokdaj natakarkarja, ki bi slabo ločil nemški ali pa znal 100 francoskih besed.

Zvečer, ko osvetli brezštevilna žarnice in reflektorjev živahne londonske ulice, nastane lepa prava povodenj elegantnih avtomobilov, ki so polni gospodov v frakih in smokingih ter dam v fantastičnih večernih toaletah. Vse to hiti v gledališča, na bankete, bare, pleso, varietete itd.

Ponoči pa, ko je tema že povsem zavila Temzo in pošastne konture sivih palač v svoji črni plaši, se prikažejo na londonske ceste mrke in neobgljene postave londonskih beračev, ki se, previdno ogibajoč se policajem, postavijo v sence londonskih palač in čakajo na ustavljenje redkih pasantov, ki hite domov. To je podzemni London — London bede in revščine.

Turistu neznani London

A to je le majhen del, zelo majhen del 8 milijonskega Londona, ki danes meri v širini že nad 60 km (od Ljubljane do Jesenice). V tem opisu ni omenjena slovita londonska City, poslovni del Londona, raj bankirjev, delniških družb, trustov, od katerih gredo povelja vsemu svetovnemu gospodarstvu. Nič o City, ki šteje čez dan nad polgred milijon prebivalcev, jih obrani 8 tistem ogromnem East Endu s svojimi 3 milijoni revčev, ki živijo v strahotnih razmerah vzdolž rečnih obali do India Docks in dalje. Ničesar o južnem delu Londona, Southwark imenovanem, s svojimi nadaljnji milijoni, ki se raztezajo dol do kentskih hmeljevih nasadov.

In le bežna, površna slika prestolice svetovnega imperija.

Kmet je prišel v lekarno: »Tu imam dva recepta, pazite dobro, kako boste naredili zdravila. En recept je za mojo babo, drugi je pa za kravo. Le dobro mi napravite — to je moja najboljša krava.«

Gospod je zapazil v oknu gostilne listek z napisom: Tu se toči najboljši silvinec. Gospod stavi v gostilno in pravi gostilničarju, da se ne pravi silvinec, ampak silvanec.

Gostilničar odvrne: »Hvala, gospod, na to me je opozorilo že veliko ljudi z ulice. Kadar pa popijejo vino, jim je vseeno, kako se imenuje, glavno je, da ga vsaj hvalijo. Izvolite eno čašo? — Vi dite — to je moj zaluzek.«

Kratko, pa odločno. »Slišala sem, da si razdrla naravno nezno.« — »Da, res je. Edvard je postal naravno nezno. Kritiziral je moje obleke, neprestano mi je očital, da sem razkošna. Predrnil se je kritizirati tudi moje prijateljce. Končno da je bila mera polna, je nenadoma izostal in se pokoril z drugim dekletom. Zato sem enostavno skenčila, da ž njim čisto prekinem.«

V bolnišnico je prišel mož, ki je imel celo glavo zavito v obezve.

»Ste li oženjeni?« ga vpraša uradnik v sprejemnem oddelku.

»Ne,« odgovori mož, »mene je povozil avto.«

Nedeljski sport

Plavalne tekme v Mariboru

Državni rekordi porušeni. Novi uspehi Villana in Senjanoviča. Ogorčene borbe juniorjev za točke

Maribor, 11. avgusta.

Zadnji dan prvenstva plavalcev, dan ogorčene borbe za točke, ki prinesejo prvenstvo in dan novih zmagov jugoslovanskega plavalnega sporta. Takih rezultatov niso dala še nobena državna plavalna prvenstva: Rušenje državnih rekordov, izboljšanje vseh juniorskih časov. Maribor predstavlja v našem plavalnem sportu važen mejnik.

Senjanovič: 50 m v 27,5!

Senjanovič, prvak jadranskih plavalcev je svojo napoved uresničil. Postavil je nov državni rekord na 50 m, ki ga je doslej držal Matič (Jug) 27,8. Pred pričetkom dopoldanskih tekmovalni se pojavi Senjanovič v predpisanim rekorderskem trikotju na startu, zvočnik najavi naskok na rekord, strel starterja in že se voda pod udarci Senje kar praši. V krasnem stilu preplava bazen in na cilju kažejo stoparice nov državni rekord: 27,5 sekunde! Ploščanje in navdušenje pozdravlja novega državnega rekorderja.

Finale 50 m juniorji prosto:

1. Bezjak (Viktorija) 29,2; 2. Defilipis (ZPK) 29,6; 3. Čiganovič (Jug) 29,4; 4. Bleiweis (ZPK) 29,7; 5. Petrašič (Jadran) 29,6; 6. Vukadin (Jadran) 29,6. Točke: ZPK 11, Jug 5, Jadran 3, Viktorija 13.

Finale juniorke 100 m prosto:

1. Beara (Jadran) 1,19,4; 2. Koschir (Ilirija) 1,20,5; 3. Dragič (ZPK) 1,21,6; 4. Groschel (Ilirija) 1,21,2; 5. Radica (Jadran) 1,23; 6. Šiška (Il.) 1,25,3. Točke: ZPK 16, Jug 5, Jadran 18, Viktorija 13, KSU 8, Ilirija 4.

Koschirjeva, favoritka na tej progi, ki je preplavala že v 1,18, izjavlja že pred startom, da je nerazpoložena. Res zaostaja, z njo vred tudi lantska prvakinja Nana Groschljiva, vodi pa odlična Beara. Ob zaključku vloga Ilirija protest zaradi napačnega plamšana Nane.

Finale juniorji 100 m hrbtno:

1. Schell (Ilirija) 1,20; 2. Tuškan (KSU) 1,20,3; 3. Čiganovič (Jug) 1,23,4; 4. Negovetič (Viktorija) 1,25; 5. Belan (ZPK) 1,26,2; 6. Vidmar (Viktorija) 1,27,2. Točke: ZPK 18, Ilirija 17, Jug 10, Jadran 18, Viktorija 17, KSU 16.

Villan postavlja nov rekord na 100 m

Ko je Draško Villan včeraj plaval v bazenu 50 m v treningu, je bilo že jasno, da je danes novi rekord na 100 m že njegov. In ko se je ob pol 11 pojavil na startu, ga je številna publika že pozdravila kot novega rekorderja. Odlični je njegov start. Požene se v silnem skoku, ki ga vrže daleč v bazen in že prvi z visoko dvignjeno glavo, z dolgašimi potegmi reže vodo. Obrne v času 28,2, obratno smer zmaguje v silnem spurtu, z zadnjimi silami se pritiska in pride na cilj utrujen, pa v novem državnem rekordu 1,02,5. Tri leta ni mogel zrušiti svojega lastnega najboljšega časa 1,03,2, ki ga je postavil leta 1932 v ilirijanskem bazenu, v Mariboru pa se mu je naskok posrečil. Navdušenje je pozdravilo zmagovalca, njegovi klubski tovariši Ilirijani pa so ga zmagoslavno dvignili na ležalni deski ter ga na ramenih odnesli v taborišče Ilirije na vzhodnem kotu bazena.

Finale juniorke 100 m prsno:

1. Bier (Viktorija) 1,37; 2. Orlič (Jug) 1,38,2; 3. Binder (Ilirija) 1,43,2; 4. Dvorsak (ZPK) 1,43; 5. Schlesinger (KSU) 1,43,3; 6. Biondič (Viktorija) 1,45,2. Točke: ZPK 21, Ilirija 22, Jug 18, Jadran 18, Viktorija 31, KSU 18.

Finale štafeta juniorjev 4 x 50 m prosto:

1. Jadran I 1,57,1; 2. Jug I 2,00,0; 3. Ilirija II 1,59; 4. ZPK I 1,59; 5. Viktorija I 2,02,4; 6. Jug II 2,04. Točke: ZPK 27, Ilirija 32, Jug 36, Jadran 46, Viktorija 35, KSU 18.

Finale štafeta juniorjk 3 x 100 m mešano:

1. Viktorija I 4,49,3; 2. KSU I 4,52; 3. Jadran I 4,53,2; 4. Jug I 4,53,8; 5. Ilirija I 4,56,6; 6. Ilirija II 5,03,6. Točke: ZPK 27, Ilirija 38, Jug 42, Jadran 56, Viktorija 61, KSU 34.

Dopoldanski waterpolo

Točno po programu se je dopoldne nadaljevalo tekmovalje v waterpolu. Za točke so se borili Jug, Viktorija, Jadran in Ilirija. Jug: Viktorija 5:0 (3:0)

Zanimiva igra, ki pa ni vžgala občinstva. Jug je bil odločno v premoči, le izborni vratar Viktorije je preprečil še hujši poraz. Igralec Juga se niso pretegnili. Sodnik Radkovič je bil dober.

Jadran: Ilirija 4:0 (1:0)

Takoj v začetku igre pade gol za Jadran. Radi faulov in premikanja izključil sodnik 4 igralce Jadrana in Ilirije. Do polčasa ostane rezultat neizpremenjen. Drugi polčas igra oba kluba s po 4 igralci. Sodnik izključil nato še Ilirijana Demonteja. Kmalu nato pade drugi gol, ki gre na rovaš ilirijanskega vratarja Linhart. Sledi izključitev enega Ilirijana, tako da igra Ilirija sedaj s 6 možmi. Opazilo se je, da so bili Ilirijani premalo vigrani in tudi premalo borbeni. Sodnik Bedenko je igro preveč zavladoval.

Prvenstvo seniorjev v skokih z deske

Mesto napovedanih 5 so se pojavili na startu samo 4 tekmovalci in sicer vsi štirje Ilirijani. Karlovcan Grlic se iz neznanega

vzroka ni pojavil na deski. Prvenstvo si je osvojil lanskoletni prvak Branko Zihlerl. Rezultati so bili:

1. Branko Zihlerl 160,79 točk; 2. Kordelič Srečko 131,68; 3. Pribovšek Franc 95; 4. Šega Bojan, 93,64, vsi Ilirijani.

Popoldanski program

Ogromne množice občinstva so obkrožale veliki bazen, v katerem so se vodile ogorčene borbe za točke.

Juniorji 200 m prosto: 1. Schell Hudo (I) 2:32,2; 2. Defilipis (ZPK) 2:33,4; 3. Bezjak Vjeko (Viktorija) 2:34,1.

50 m prosto juniorke: 1. Dragič (ZPK) 34,2; 2. Šiška (Ilirija) 34,3; 3. Radica (Jadran).

Lahkoatletski dvoboj Maribor: Celje

Danes predpoldne se je vršil na igrišču SK Zelezničarja dvoboj lahkoatletskih reprezentanc Maribora in Celja, za katerega je vladalo med mariborsko sportno publiko izredno zanimanje. Vkljub temu, da so se vršile istočasno na Mariborskem otoku plavalne tekme za državno prvenstvo, se je zbralo na igrišču Zelezničarja mnogo občinstva, ki je z veliko nestrpnostjo zasledovalo potek ostrih in napetih borb med Mariborom in Celjem. V celjski reprezentanci so nastopili znani in odlični atleti ASK Primorja: Goršek, Marek, Urbančič, Skok in drugi. Pogrešali pa so svojega najboljšega atleta Martinija, ki bi jim doprinesel še marsikatero točko, morda celo zmago. Pa tudi Mariborčani niso bili kompletni. Radi boleznimi nista nastopila prvaka Hofer in Černez, tudi Vidie je bil službeno zadržan. Zadnjikrat je danes nastopil za mariborske in svoje klubске barve naš odlični atlet in prvak Rudl Vili, ki odhaja v Novi Sad. Simpatičnega tovariša bodo težko pogrešali predvsem Maratonci, pa tudi celokupna mariborska lahka atletika izgubi z njim odlično moč, saj je bil Vili dolgoletni mariborski prvak in rekorder v metu kopja. Zelimo mu v daljnem Novem Sadu mnogo uspehov na njegovih sportnih nastopih. Zmaga mariborske reprezentance je povsem zaslužena in je tudi v številkah točno izražena. Rezultati so bili dobri, bilo je postavljenih tudi nekaj mariborskih rekordov. Sodniški zbor so sestavljali dr. Jetmar, Bergant, Fischer, Košmur in Dobraj. Preidimo k rezultatom:

100 m: 1. Stropnik (M) 11,3; 2. Pletersček (C) 11,6; 3. Monderer (M) 11,7; 4. Skok (C). Stanje točk: Maribor 6, Celje 4.

Suvanje kroglice: 1. Marek (C) 12,23; 2. Kleut (M) 11,94; 3. Skok (C) 11,24; 4. Hlade (M) 11,16. Točke: Maribor 4, Celje 6.

Kranj, 11. avgusta.

Danes dopoldne se je vršila na Ljubelju V. jubilejna mednarodna gorska dirka motociklistov, ki je radi odlične organizacije izvrstno uspeła. Prireditelj MK Ilirija se je z vsem svojim aparatom vestno potrudil, da je izvedel vse priprave najskrbneje, zato tudi uspeh ni mogel izostati. Prvič se je letos vršil tudi radio prenos celotne dirke tako, da so številni gledalci, ki se jih je nabralo nad 1000 po pobožjih ob progih, mogli vsak trenutek napete borbe zasledovati tudi po imenih in časih tekmovalcev. Sodniški zbor je brezhbno opravil svojo nalogo, zato je vsa prireditve končala v pičlih treh urah, kljub temu, da je tekmovalo 27 dirkačev in skoro vsi po dvakrat. Pričetek je bil točno ob 10, popoldne ob pol 16 pa je bila pri Ankele pri Sv. Ani razdelitev daril. Mnogo je bilo navzočih tudi inozemcev. Prvenstvo države in Dravske banovine si je osvojil ing. Lotz (Maribor), prvenstvo kluba MK Ilirija pa ing. Luemann. Padel je tudi dose-danji ljubeljski rekord Uroviča (Zagreb) 5 minut 11 sek.; posekal ga je simpatični Huban H. iz Gradeca z 5:06 ena pet. Dirkalna proga je bila v odličnem stanju, vreme kot nalašč za dirko, skratka razpoloženje v vsem ugodno. V sportno-propagandnem in tudi v tujsko-prometnem pogledu se je vnovič storil velik korak naprej.

Pokrovitelja prireditve g. bana dr. Puca je zastopal sreški nač. dr. Ogrin iz Kranja, navzoči pa so bili še g. nadsv. Emer, ki se je tudi za progo zelo potrudil, ter mnogi predstavniki sportnih organizacij. Pri razglasitvi rezultatov in razdelitvi daril se je MK Ilirija na primeren spomnila tudi svojega zaslužnega organizatorja g. Jake Gorjanca, ki so mu za njegov življenjski jubilej poklonili številna spominska darila, tako preds. motozveze kralj. Jugoslavije g. Funk, za Turingklub ing. Bartl in mnogi drugi.

Posebno je poudariti, da prvič ni bilo niti enega protesta in so bili vsi res zadovoljni.

Turne 250 ccm. (2 tekni., drugi odstopil sreči proge.) I. Erjavc I. (Ilirija) 7:18.

Turne 350 ccm. (2 tekni.) I. Jenko Boris (Ilirija) 6:18, II. Erjavc I. (Ilirija) 6:57 štiri petine.

Turne 500 ccm. (2 tekni., drugi odstopil.) I. Stranjsky (Ilirija) 7:1475.

Turne do 1000 ccm. (5 tekni.) I. Inž. Luemann (Ilirija) 5:50, II. Seunig Stane (Hermes) 5:55 ena petina, III. Schein (Graz) 6:49 štiri petine.

Turne prikolicice (3 tekni.). 1. Schein (Graz) 8:57, 2. inž. Harazin (Ilirija) 9:17, 3. inž. Jax (Hermes) 40:38.

Sport 250 ccm. (3 tekni.) 1. Hönel (Celovec, KAC) 5:37 tri petine, 2. inž. Lotz (Maribor) 5:41, 3. Breznik (Hermes) 5:56 ena petina.

Sport 350 ccm. (10 tekni.). 1. Hubman (Graz) 5:06 ena petina! 2. Hönel (Celovec, KAC) 5:38 ena petina, 3. Kramer (Celovec, KAC) 5:40 ena petina.

TRETJI DRŽAVNI REKORD PADE

100 metrov prsno juniorji: 1. Matošič 1,21,6, 2. Orlič (Jug) 1:26, 3. Krstulović (Jadran) 1:25,4. Matošič je s tem za 4 sekunde izboljšal državni rekord.

100 metrov hrbtno juniorke: 1. Beara (Jadran) 1:39,8, 2. Vidak (Jug) 1:43, 3. Pinter (KSU).

Štafeta 3 krat 100 metrov mešano: 1. Jug 5:56,7, 2. Jadran 3:57,2, 3. Ilirija 4:02,3. Matošič je zopet plaval v rekordnem času 1:19. Postavil je boljši čas, nego ga je dosegel pred pol ure.

Štafeta juniorji 4 krat 50 m prosto: 1. Jadran 2:25,7, 2. Ilirija 2:27,7, 3. Jug I. 2:37. Čas Jadrana je zelo dober.

Končni izid državnega prvenstva je po točkah tale: 1. Jadran 135, 2. Jug 107, 3. Ilirija 88, 4. Viktorija 83, 5. ZPK 58, 6. KSU 40. Jadran si je s tem prisvojil prehodni pokal »Novosti«. Dobil ga je od Juga.

Nato so bile še zaključne waterpolo tekme:

Viktorija: Ilirija 1:1 (1:0).

Ilirija je imela veliko smolo pri streljanju na gol.

Jug: Jadran 5:1 (1:1).

Jug si je prisvojil s tem državno prvenstvo v waterpolu.

Po tekmovalju se je izvršila razdelitev nagrad, in sicer je dobil Jadran državno prvenstveno darilo »Novosti«, Jug je dobil kot državni prvak v waterpolu pokal Mariborskega tedna, pokal mestne občine pa je dobilo moštvo Ilirije kot prvak v skokih.

SK Korotan (Ljubljana) proti KAC (Celovec) 11:3 (3:2)

(3:2). Ljubljanskemu Korotanu in Mladiki iz salezijanskega zavoda v Ljubljani se je posrečilo privabiti iz Celovca juniorskega prvaka korotanske podzveze. Gostje so si ogledali v teku enega tedna našo lepo Slovenijo, Hrvaško in Hrvaško Primorje. Na tej turneji so odigrali nogometne tekme v Ljubljani z Mladiko z rezultatom 2:1, dalje v Novem mestu z Elanom 3:4 ter v Zagrebu z Gradjskim 1:3. Danes pa so bili gostje agilnega ljubljanskega Korotana na Rakovniku. Juniorsko moštvo KAC-a je tehnično izvežbano moštvo. Posebno je ugajalo desno krilo in desni branilec. Ker pa ni moglo zdržati stalnih napadov od strani Korotanecv, jih je ta v drugem polčasu popolnoma obvladal. Pri domačem moštvu je bil zelo postrtovalen srednji krilec, ki je spretno razdiral nevarne nasprotnikove kombinacije in zalagal domači napad s smotnim oddajanjem žoge. V napadu sta se odlikovala srednji napadalec in desna zveza. Tekma je pokazala, da Korotan prehaja iz dolgoletne krize in se mu zopet obeta, če bo šel po tej poti naprej, lepša bodočnost. Gostje so se zadovoljni nad lepoto slovenske zemlje veseli vrnili v slovensko Korotko, naš slovenski Korotan ter povabili oba salezijanska kluba Mladiko in Korotan v Celovec.

Ilirija: Reka 1:1 (1:1).

Beograd, 11. avg. m. Jugoslavija: Hašk 2:1 (1:1). Zagreb, 11. avgusta. B. Hajduk: Gradjski 2:1 (1:1).

Osijek, 11. avg. b. Primorje: Slavija 1:1 (1:0).

Šahovski turnir

Iz prvega kola je končala partija Sorli—Sikošek v prid Sikoška. Iz drugega kola Bezič in Savič Radimir remis. Iz 4 kola M. Vidmar—Jonke remis, ravno tako Prek—Grenčarjev remis. Sorli je pa premagal Subariča. Matvejev—Herbatin remis. V 5 kolu je končala partija Jonke—Prek remis. Nikolič je dobil proti Šiški, Licul proti Subariču.

V 6. kolu je bil v A-skupini Branko Savič prost, v B-skupini C. Vidmar. Šiška je izgubil proti Preinfalku, M. Vidmar dobil proti Nikoliču, Prek—Glabrovšek še igra, Gabrovšek ima kmeta za kvaliteto, Carev—Jonke še igra, vendar bo Jonke izgubil, ker ima zelo slabo pozicijo. Hren ima proti Grenčarčevu celega stolpa več in bo partijo dobil. V B-skupini je Sikošek dobil proti Beriču, Matvejev proti Mareku, ki je imel kmeta več, dobro pozicijo, potem pa spregledal celo figuro, Longer ima proti Saviču Branku figuro manj in bo zgubil, Herbatin je dobil proti Subariču, Sorli pa proti Liculu z močnim napadom in žrtvijo figuro.

Mariborski drobiž

Občni zbor Zveze Majstrovih borcev. V dvorani Narodnega doma se je vršil danes dopoldan občni zbor Zveze Majstrovih borcev. Predsednik prof. dr. Dolar se je spomnil ob pričetku umrlih članov in sicer: dr. Slavka Vestnika, majorja Lavriča in četnika A. Simončiča. Nato je poročal o delovanju zveze, o ustanavljanju odsekov in delu spomeniškega odbora. Tajniško poročilo je podal Leopold Lipovš. Iz tega poročila je razvidno, da ima zveza 682 rednih in enega častnega člana. Blagajniško poročilo je podal Franjo Lukner. Pri volitvah je bil z majhnimi izpremembami izvoljen stari odbor z dr. Dolarjem na čelu.

Obrotniki zborujejo. V Gambrinovi dvorani je imelo v nedeljo dopoldne Društvo jugoslovanskih obrtnikov, podružnica Maribor, zborovanje, na katerem so razpravljali o svojih stanovskih zadevah. Zborovanje je vodil predsednik mariborske podružnice Michael Lešnik. Glavne referate so podali gosp. Krajer Anton, predsednik Zdrženja čevljarjskih mojstrov v Mariboru, ki je predvsem obravnaval vprašanje sušmarstva, in krojaški mojster Kac, ki se je dotaknil davčnih zadev in zlasti vprašanja eksistenčnega minimuma. G. Pičman je pojasnil potrebo in važnost prostovoljnih obrtniških organizacij, ki hoče vsem doseči samostojno obrtno zbornico, potom katere bi šele prišla do veljavne beseda obrtnika. Predsednik združenja brivcev v Mariboru Fr. Novak je v ostrih besedah kritiziral postopanje mariborskega tedna in končno izrazil željo, da bi bilo obrtništvo v svojem postopanju v borbi za svoj obstanek složno. Krojaški mojster Karner v Mariboru je navajal pomanjkljivosti novega zakona o obrtih, ki ne nudi dovolj zaščite rokodelskemu obrtniku. Govorili so še razni drugi zastopniki in se je končno sprejela resolucija, v kateri so zapopadene zahteve za rešitev perečih vprašanj, ki danes ovirajo razvoj rokodelskih obrti.

Tat Avgust Krklec prijel

Ljubljana, 11. avgusta.

Pred nekaj dnevi je policija prijela 21 letnega tata Avgusta Krkleca, ki je izvršil v zasebnih stanovanjih nekaj predrznih tatvin, povrh tega pa je bil osumljen, da je izvršil tudi znani roparski napad na dve gospe pod Rožnikom. Na nepojasnjen način pa se je Krklec, ko ga je peljal policijski avto v sodne zapore, iz avtomobila izmazal ter izginil. Seveda so vsi ljubljanski stražniki in detektivji dobili navodila, da ga morajo poiskati, poleg tega pa so prejeti tudi njegove slike, tako, da bi ga lažje spoznali.

Navihaneec pa se je med tem sprehajal po Ljubljani, mimo stražnikov in detektivov. Svoj obraz je namreč spretno spremenil: čez oko si je privezal črn trak, kakor da bi ga bolelo oko, spremenil je pokrivalo in tako nemotno hodil okrog. Postal je celo predrzen ter je pisal policiji naslednje pismo, ki ga je policija včeraj prejela: »Ljuba policija! Izvedel sem, da me iščete, toda jaz prosim, da malo potrpite. Se bom že javil sam, ko pride čas za to. Za tisto, kar sem zagrešil, vem, da moram odsedeti kazni, toda sedaj ne, je prelepo zunaj. Pridem v zapor pozimi! Bodite srčno pozdravljeni in še enkrat prosim za potrpljenje! Vaš vdani Avgust Krklec.«

Krklečeva prostost pa ni dolgo trajala. Stražnika Jože Puhar in Polanc sta v Wolfovi ulici opazila nekega mladeniča, ki je stopil v mlekararno ter nato izginil. Pokazala sta sliko lastnici mlekarne, ako pozna tega mladeniča, in lastnica je dejala: »Seveda, ravno prej je bil tukaj in še kovčeg je pustil. Samo oko ima zavezano. Pride vsak čas nazaj!« Stražnika sta bila na preži. Ko se je Krklec vrnil, sta mu dobrohotno položila roke na rame: »Tiček, ti si sedaj naš!« Krklec se ni veliko upiral ter je odšel s stražnikoma. Najzbrž je že po poti ugrabil, kako bo prihodnjic usel.

Sport do 500 ccm. (8 tekni.). 1. Hubman (Graz) 5:16, 2. Cecconi (Beljak, O. A. C.) 5:24 ena petina, 3. Jelovčan (Hermes) 6:13.

Sport do 1000 ccm. (6 tekni.) 1. Cecconi Beljak, O. A. C. 5:32 ena petina, 2. Krammer (Celovec, KAC) 5:45 štiri petine, 3. Altenburger (Graz) 6:15 ena petina.

Sport prikolicice (2 tekni.). 1. Zemljak (IHMK) 6:45, 2. Kral (Celovec) 7:11.

Kolesarska dirka SK Zarje, Zg. Kašelj

ZALOG—VRANSKO—ZALOG 100 km

Ob precejšnjem številu gledalcev je ob 10,45 startalo 7 vozačev glavne skupine.

Do Trojanskega klanca se je število zmanjšalo na 5 vozačev, pod klancem je pa zaradi defekta zaostal Primorjaš Stirn. Ostali: Oblak, Šule, Gartner in Hamburger so skupaj pripeljali do cilja. Tu je v lepem sprintu zavzel prvo mesto Primorjaš Oblak v času 3:11,10, drugi Hamburger (Hermes) 3:11,10%, tretji Šule 3:11,10, četrti Gartner (Ljubljana) 3:11,10 in tri petine, peti Stirn (Primorje), 6. Lipovšek (Zarja). Čas, ki so ga dosegli vozači je dokaj dober: 31 km na uro.

Juniorji na progi Zalog—Trojane—Zalog (70 kilometrov).

Tu je zopet premagal svoje konkurente naš nadebudni Hermezan Lavrih v času 2:28,05, drugi Bricelj (Ljubljana) 2:28,05%, tretji Gregorič (Primorje) 2:28,10, četrti Bizovičar (Sava), peti Anžič (Ljubljana), 6. Golob (Primorje), 7. Illovar (Zarja). Povprečna hitrost 30 km.

Celjski sport

MEKLUBSKA KOLESARSKA DIRKA — PODPLAT—POLJČANE KONJICE—CELJE

Celje, 11. avgusta.

Rezultati: 1. Abunar (Hermes) 2:31,56, 2. Fabijan Mirko (Celje) 2:44,28, 3. Bertonecij (Konjice) 2:46,15.

Juniorska skupina na progi Celje—Konjice—Celje 50 km: 1. Polak Edo (Celje) 1:34,58, 2. Pokorn Franc (Hermes, Ljubljana) 1:36,1, 3. Grašner Joško (Celje) 1:36,20.

SK Atletiki: SK Gradjski (Čakovec). Morala bi se vršiti kvalifikacijska tekma za vstop v državno ligo, pa je Gradjski obe tekmi odpovedal, vsled česar je izgubil tekmo z 2:0.

Mladina SK Celje: Kombinirano moštvo Atletikov 6:0.

SK Jugoslavija: SK Laško 5:4 (4:0).

Hazena

Ilirija: Gorenjec 17:0 (8:0).

V prvenstveni tekmi je danes podlegel Gorenjec z visokim rezultatom 17:0. Sodil je g. Doberlet prav dobro.

Jadran: Gorenjec 5:2 (2:1).

Technikum Konstanz
am Bodensee

Inženirska šola za stroje-
gradbo in elektrotehniko
ter za zgradbo letal
in avtomobilov.
Prospekti brezplačni!